

Enheten för EU:s inre marknad

YTTRANDE

2020-01-22 Dnr 2019/01717-2

Näringsdepartementet

Genomförande av EU:s direktiv om otillbörliga handelsmetoder i jordbruks- och livsmedelskedjan

Kommerskollegium ansvarar för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik. Kollegiets uppdrag är att verka för frihandel. Det innebär att vi verkar för fri rörlighet på den inre marknaden och för liberaliseringar av handeln mellan EU och omvärlden samt globalt.

Yttrandet inskränker sig till de delar av promemorian som berör kollegiets ansvarsområden.

Lagens tillämpningsområde

Enligt 2 § andra stycket ska den nya lagen tillämpas om köparen eller leverantören är etablerad inom EU.

Det är för kollegiet något oklart om avsikten är att den svenska lagen ska vara tillämplig även i de fall då såväl köpare som leverantör befinner sig utanför Sverige men inom EU. Om så är fallet är det svårt att se vilka skäl som ligger bakom detta vida tillämpningsområde. För ett korrekt genomförande av direktivet torde det vara tillräckligt att den svenska regleringen tillämpas när leverantör eller köpare är etablerad i Sverige.

Även med den begränsningen skulle dock frågor om hur lagens bestämmelser ska tillämpas vid gränsöverskridande transaktioner uppstå. Det gäller till exempel tillsynsmyndighetens befogenhet att i enlighet med 16 § förbjuda en köpare att tillämpa en otillbörlig handelsmetod. Innebär det att den svenska tillsynsmyndigheten är behörig att förbjuda en utländsk köpare att tillämpa en sådan metod mot svenska leverantörer eller kan förbudet avse även framtida inköp från leverantörer i andra medlemsstater? Vilka effekter får det i så fall att Sverige valt att gå längre än direktivet kräver?

Enligt kollegiet är detta frågor som borde ha varit föremål för en mer djupgående analys. Risker för forum shopping nämns visserligen kort

och det påtalas även att andra medlemsstater haft frågor om tillämplig lag, verkställighet av sanktionsavgifter i andra länder och lis pendens. Även om dessa frågor inte regleras i UTP-direktivet är det olyckligt att utredningen inte gör ett försök att reda ut hur de nya reglerna ska tillämpas vid gränsöverskridande handelstransaktioner. Den oklarhet som nu skapas, i kombination med att Sverige går längre än direktivet kräver, riskerar att leda till att köpare väljer leverantörer från andra länder än Sverige.

Det utökade tillämpningsområdets förenlighet med reglerna för den inre marknaden

Enligt utredningen kan frågåendet av trappmodellen svårligen anses begränsa handeln. Det är dock kollegiets uppfattning att en överimplementering ofta leder till att handeln påverkas. Det går till exempel inte att utesluta att utländska köpare väljer att i minskad omfattning göra inköp i Sverige för att i stället öka sina inköp från länder som tillämpar trappmodellen. Vilka effekter förslaget får för handeln hänger dock nära samman med hur regleringen tillämpas vid gränsöverskridande handelstransaktioner. Begränsas tillämpningsområdet till att endast avse köpare i Sverige blir de svårare att identifiera potentiella handelseffekter av överimplementeringen. Utan en sådan begränsning är det kollegiets uppfattning att överimplementeringen, åtminstone potentiellt, kan komma att påverka handeln. Ovanstående resonemang är även giltigt för förslaget att inte göra skillnad mellan färskvaror och övriga produkter.

För att en åtgärd som faktiskt eller potentiellt kan påverka handeln på den inre marknaden ska kunna rättfärdigas är det inte heller tillräckligt att konstatera att åtgärden är proportionerlig. Det första steget i det så kallade inre marknadstestet är att säkerställa att åtgärden inte är diskriminerande samt att den är berättigad av ett erkänt allmänintresse. Först därefter kan det bedömas om den åtgärd som vidtas är proportionerlig.

I utredningen diskuteras varken åtgärdens eventuella diskriminerande effekt eller vilket erkänt allmänintresse som åberopas för att berättiga hindret.

Stockholm som ovan

Agnès Courades Allebeck

Enhetschef

Tomas Lindell

Ämnesråd